

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DI એસ.સી.LAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

આર/ક્રિમિનલ રિવિઝન એપ્લિકેશન નં.૨૯૯/૨૦૨૧

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ઇલેશ જે. વોરા

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	

=====

સંજીવ રાજેન્દ્ર ભટ્ટ

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર અરફે શ્રી સોરિન એ શાહ (૭૯૧)

શ્રી મિતેષ અમીન, પી.પી. સાથે શ્રીમતી કિના કાઘા, એપીપી સામાવાળા નં.૧
તરફે

સામાવાળા નંબર ૨ તરફે શ્રી શૈશવ એસ પંડિત (૭૩૬૩) સાથે શ્રી બદ્રીશ રાજુ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ઇલેશ જે. વોરા

તારીખ: ૦૫/૦૮/૨૦૨૧

સીએવી ચુકાદો

૧. ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૪૦૧ સાથે વાંચતા કલમ ૩૯૭ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી હાલની રિવિઝન એપ્લિકેશનના માધ્યમથી (જે હવે પછી ટૂંકમાં "સંહિતા" તરીકે ઉલ્લેખિત છે), અરજદાર વિદ્વાન વિશેષ ન્યાયાધીશ (એન.ડી.પી.એસ.) અને પમા એડિશનલ સેશન્સ જજ, બનાસકાંઠા, પાલનપુર દ્વારા વિશેષ (એન.ડી.પી.એસ.) કેસ નં. ૩/૨૦૧૮ માં આંક:૬૭ હેઠળ પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૧૮.૦૩.૨૦૨૧ ના હુકમને પડકારે છે, જેમાં, વિદ્વાન વિશેષ ન્યાયાધીશે સામાવાળા નંબર ૨ દ્વારા સંહિતાની કલમ ૩૦૬ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૭ હેઠળ સંપૂર્ણ સત્ય જાહેર કરવાનું અને ફરિયાદપક્ષ વતી પુરાવા આપવાનું વચન આપીને તેમની માફી માંગતી અરજીને મંજૂરી આપી હતી.

૨. વાદગ્રસ્ત હુકમથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ અનુભવીને, અરજદાર સંહિતાની કલમ ૪૦૧ સાથે વાંચતા કલમ ૩૯૭ હેઠળ આ રિવિઝન એપ્લિકેશન દ્વારા આ અદાલત સમક્ષ આવ્યા છે.

૩. અરજદાર અને સામાવાળા નંબર ૨, ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૧૨૦(બી) સાથે વાંચતા કલમો ૧૨૦(બી), ૧૧૭, ૧૬૭, ૨૦૪, ૩૪૩, ૪૬૫, ૪૭૧ અને ધ નાર્કોટિક ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક સબસ્ટન્સીસ એક્ટ, ૧૯૮૫ ની કલમો ૧૭, ૧૮, ૨૧, ૨૭(એ), ૨૯, ૫૮(૧) અને ૫૮(૨) (જે હવે પછી ટૂંકમાં એનડીપીએસ એક્ટ તરીકે ઉલ્લેખિત છે) હેઠળના ગુનાઓ માટે

વિશેષ (એનડીપીએસ) કેસ નં. ૩/૨૦૧૮ માં પાલનપુર ખાતે વિદ્વાન વિશેષ ન્યાયાધીશ, બનાસકાંઠાની અદાલતમાં સુનાવણીનો સામનો કરી રહ્યા છે.

૪. હાલની રિવિઝન એપિલિકેશન દાખલ કરવા તરફ દોરી જતી હકીકતોનો નીચે પ્રમાણે સારાંશ આપી શકાય છે:—

(૧) અરજદાર સંજીવ ભટ્ટને બનાસકાંઠા જિલ્લા ખાતે જિલ્લા પોલીસ અધિક્ષક તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમણે ત્યાં ૧૩.૧૦.૧૯૯૫ થી ૧૮.૧૦.૧૯૯૬ સુધી સેવા આપી હતી. શ્રી ભટ્ટના કાર્યકાળ દરમિયાન, સામાવાળા નંબર ૨ શ્રી આઈ.બી.વ્યાસ પાલનપુર, જિલ્લા બનાસકાંઠા ખાતે લોકલ ક્રાઈમ બ્રાંચના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે સેવા આપતા હતા.

(૨) ફરિયાદપક્ષ દ્વારા એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે, જ્યારે અરજદારને બનાસકાંઠા, પાલનપુરમાં જિલ્લા પોલીસ અધિક્ષક તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા, ત્યારે તેમણે અને અન્ય સહ-આરોપીઓએ રાજસ્થાન રાજ્યના પાલીના રહેવાસી સુમેર સિંહ રાજપુરોહિતને અફીણના ખોટા કેસમાં ફસાવવાનું કાવતરું ઘડ્યું હતું, જે એનડીપીએસ એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર છે. વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે, અરજદારે જિલ્લા પોલીસ અધિક્ષક હોવાને કારણે પોતાના ગૌણ અધિકારીને પ્રભાવિત કરીને તેમને કથિત ગુનાહિત કાવતરામાં સામેલ કર્યા હતા. કાવતરાના ભાગરૂપે, ૩૦.૦૪.૧૯૯૬ ના રોજ કંટ્રોલ રૂમમાં એક ખોટી વર્ધી પ્રસારિત કરવામાં આવી હતી, જેમાં અન્ય

બાબતોની સાથે જણાવાયું હતું કે, કંટ્રોલ રૂમને માહિતી મળી છે કે, સવારે ૦૬:૧૦ વાગ્યાની આસપાસ, સુમેર સિંહ રાજપુરોહિત અફીણનો વ્યવસાય કરે છે અને ગઈકાલે તે ૫ કિલો અફીણ લાવ્યો હતો અને હોટેલ લાજવંતી, પાલનપુરમાં રોકાયો છે અને અફીણની ડિલિવરી પાલનપુરમાં કરવાની છે. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે, કથિત વર્ધી પહેલાં, અરજદારને જાણ હતી કે વર્ધી બનાવટી અને ખોટી છે અને તેમણે તેમના ગૌણ અધિકારી એટલે કે લોકલ ક્રાઈમ બ્રાંચના પોલીસ ઈન્સ્પેક્ટર શ્રી આઈ.બી.વ્યાસ સાથે વાતચીત કરી હતી કે, એનડીપીએસના કેસની તપાસ જરૂરી છે. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે, શ્રી સંજીવ ભટ્ટ એટલે કે અહીંના અરજદારે સંબંધિત વ્યક્તિને વર્ધી એલસીબી ઓફિસમાં મોકલવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને શ્રી વ્યાસને કેસની તપાસ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો. શ્રી વ્યાસે હોટેલ લાજવંતી પર દરોડો પાડ્યો હતો અને હોટેલના રૂમ નં. ૩૦૫ માંથી ૧.૧૫ કિલો પ્રતિબંધિત અફીણ જપ્ત કર્યું હતું, જે હોટેલ દ્વારા નિભાવવામાં આવતા રજિસ્ટરમાં સુમેર સિંહના નામે બુક કરવામાં આવ્યો હતો. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે, અફીણ જપ્ત કર્યા પછી અને વધુ પૂછપરછ પરથી જાણવા મળ્યું હતું કે, સુમેર સિંહ કોઈને જાણ કર્યા વિના હોટેલમાંથી નીકળી ગયો હતો. શ્રી વ્યાસે ફરિયાદી હોવાના કારણે પાલનપુર પોલીસ સ્ટેશનમાં પ્રોહિબિશન સી.આર.નં. ૨૧૬/૧૯૯૬ તરીકે એફઆઈઆર દાખલ કરી હતી અને તપાસ શ્રી વ્યાસને સોંપવામાં આવી હતી અને તપાસ દરમિયાન તેમણે સુમેર સિંહની ધરપકડ કરી હતી અને કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરીને તેના

રિમાન્ડ માંગ્યા હતા. એવો આક્ષેપ છે કે, તપાસ દરમિયાન અરજદાર શ્રી ભટ્ટે શ્રી વ્યાસને સુમેર સિંહની ભાડાની દુકાન વિશે પૂછપરછ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને શ્રી ભટ્ટે પણ સુમેર સિંહ સાથે તેની દુકાન વિશે વાતચીત કરી હતી અને તેને ખાલી કરવાની ધમકી આપી હતી. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે, તેમની કસ્ટડી દરમિયાન, અરજદાર શ્રી ભટ્ટના કહેવા પર, ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૧૬૯ હેઠળ સામાવાળા નંબર ૨ શ્રી આઈ.બી.વ્યાસ દ્વારા, અન્ય બાબતોની સાથે, અહેવાલ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં જણાવાયું હતું કે, હોટેલમાં રૂમમાં રહેનાર વ્યક્તિ સુમેર સિંહ ન હતો અને તે મુજબ, કોર્ટ દ્વારા સુમેર સિંહને ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવ્યો હતો અને અંતે, 'એ' સમરી અહેવાલ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.

(૩) આ મામલે રાજ્ય સીબીઆઈ દ્વારા વધુ તપાસ માટે ગુજરાત હાઈકોર્ટ સમક્ષ બે અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને આ અદાલતે તારીખ ૦૩.૦૪.૨૦૧૮ ના હુકમ દ્વારા રાજ્યને સ્પેશિયલ ઇન્વેસ્ટિગેશન ટીમ રચવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને તે મુજબ એસઆઈટીની રચના કરવામાં આવી હતી અને તપાસ શ્રી વિરેન્દ્રસિંહ યાદવને સોંપવામાં આવી હતી, જેમણે સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા હતા, ભૌતિક પુરાવા એકત્રિત કર્યા હતા, અરજદારની અને લોકલ ક્રાઈમ બ્રાંચના પીઆઈ શ્રી વ્યાસની ઉપર ઉદ્દેખિત આરોપો હેઠળ ધરપકડ કરી હતી અને અંતે, ૦૨.૧૧.૨૦૧૮ ના રોજ, વિશેષ અદાલત સમક્ષ ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને વિશેષ અદાલત દ્વારા તારીખ

૧૮.૦૯.૨૦૧૯ ના રોજ આંક:૫૯ પર ધ ઈન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૧૨૦(બી) સાથે વાંચતા કલમો ૧૨૦(બી), ૧૧૭, ૧૬૭, ૨૦૪, ૩૪૩, ૪૬૫, ૪૭૧ અને એનડીપીએસ એક્ટની કલમો ૧૭, ૧૮, ૨૧, ૨૭(એ), ૨૯, ૫૮(૧) અને ૫૮(૨) હેઠળ આરોપ ઘડવામાં આવ્યા હતા, જેમાં આક્ષેપ છે કે, અરજદાર અને સહ-આરોપીઓએ એનડીપીએસ એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ કથિત ગુનામાં સુમેર સિંહને ફસાવવાનું કાવતરું ઘડ્યું છે. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે, કાવતરાના ઉદ્દેશને હાંસલ કરવા માટે, અરજદારે અફીણ ખરીદવા માટે નાણાં પૂરા પાડ્યા હતા, વર્ધીની સામગ્રી ઉપજાવી કાઢી હતી, કથિત રીતે હોટેલના રજિસ્ટરમાં બનાવટી એન્ટ્રી કરી હતી, આક્ષેપ મુજબ અફીણ પ્લાન્ટ કરવાનું કાવતરું ઘડ્યું હતું, જેના માટે, અરજદાર અને સામાવાળા નંબર ૨ ઉપર ઉદ્દેખિત ગુના માટે સુનાવણીનો સામનો કરી રહ્યા છે.

૫. આરોપી નંબર ૧ શ્રી આઈ.બી.વ્યાસે આંક:૬૭ ખાતે સંહિતાની કલમ ૩૦૬ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૭ હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાં કથિત ગુનામાં તેમની અને અન્ય સહ-આરોપીઓ સામે ઘડવામાં આવેલા આરોપના સમર્થનમાં સંપૂર્ણ સત્ય જાહેર કરવાનું અને ફરિયાદપક્ષ વતી પુરાવા આપવાનું વચન આપીને તેમની માફી માંગી હતી. વિદ્વાન વિશેષ ન્યાયાધીશે રાજ્ય વતી સ્પેશિયલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટરને નોટિસ જારી કરી હતી અને રાજ્યએ આરોપી નંબર ૧ શ્રી આઈ.બી.વ્યાસને માફી આપવા માટે પોતાનો કોઈ વાંધો ન હોવાનું જાહેર કર્યું હતું. અહીંના અરજદાર, જે કથિત ગુનામાં આરોપી નંબર ૨ છે, તેમણે

અરજીનો વિરોધ કર્યો હતો અને પોતાના લેખિત વાંધાઓ દાખલ કર્યા હતા, જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે જણાવાયું હતું કે, આરોપી નંબર ૧ શ્રી વ્યાસ દ્વારા આપવામાં આવેલ કબૂલાતનું નિવેદન બીજું કંઈ નથી, પરંતુ ગુજરાત રાજ્ય સાથે આરોપીની મિલીભગતનું પરિણામ છે. વધુમાં જણાવાયું હતું કે, વિશેષ અદાલતને સંહિતાની કલમ ૩૦૬ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૭ ની જોગવાઈનો ઉપયોગ કરીને માફી આપવાનું કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી કારણ કે એનડીપીએસ એક્ટની કલમ ૬૪ હેઠળ મુક્તિ આપવી એ રાજ્ય સરકારનો વિશેષાધિકાર છે.

૬. વિશેષ ન્યાયાધીશે પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી અરજી મંજૂર કરતો વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કર્યો હતો અને સામાવાળા નંબર ૨ શ્રી આઈ.બી.વ્યાસને શરતી માફી આપી હતી.

૭. અરજદાર માટેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી સૌરીન શાહ, સામાવાળા – રાજ્ય માટે એપીપી શ્રીમતી કિના કાલ્લાની મદદથી વિદ્વાન પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી મિતેશ અમીન, અને સામાવાળા – શ્રી આઈ.બી.વ્યાસ માટેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભદ્રિશ રાજુને સાંભળ્યા.

૮. અરજદાર માટેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી સૌરીન શાહે રજૂઆત કરી હતી કે, વાદગ્રસ્ત હુકમ મનસ્વી, ખરાબ અને કાયદામાં અયોગ્ય છે અને તેથી, તેને રદ અને બાતલ કરવાની જરૂર છે; કે વિદ્વાન વિશેષ અદાલત એ હકીકતને ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ ગઈ કે કબૂલાતનું નિવેદન કંઈ નથી, પરંતુ સંપૂર્ણપણે ગુજરાત

રાજ્ય સાથે આરોપીની મિલીભગતનું પરિણામ છે અને તેમના દ્વારા રજૂ કરાયેલ સિદ્ધાંત તે જ આધાર પર છે જે ફરિયાદપક્ષે વર્તમાન અરજદાર સામે ચાર્જશીટ દ્વારા રજૂ કર્યો છે. આ સંદર્ભમાં, વિદ્વાન વકીલે આ કોર્ટનું ધ્યાન એ હકીકત તરફ દોર્યું કે, આંક:૬૭ ખાતેની અરજી ત્યારે અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી હતી જ્યારે આરોપી સીએમએ નં. ૧૫૩૯૦/૨૦૧૯ માં આ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૩.૦૯.૨૦૧૯ ના હુકમ દ્વારા તબીબી કારણોસર કામચલાઉ જામીન પર હતો. તેમની રજૂઆત છે કે, ત્યારબાદ અગાઉ મંજૂર કરાયેલ કામચલાઉ જામીન સમયાંતરે એટલે કે ૦૩.૧૦.૨૦૧૯, ૧૪.૧૦.૨૦૧૯, ૧૭.૧૦.૨૦૧૯, ૧૮.૧૦.૨૦૧૯, ૨૯.૧૧.૨૦૧૯, ૦૬.૦૧.૨૦૨૦, ૨૪.૦૧.૨૦૨૦, ૦૬.૦૨.૨૦૨૦ અને ૨૬.૦૨.૨૦૨૦ ના રોજ લંબાવવામાં આવ્યા હતા. આ પૃષ્ઠભૂમિ હકીકતોમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, રાજ્યએ કોઈ પણ સમયે કામચલાઉ જામીનનો વિરોધ કર્યો નથી જે દર્શાવે છે કે રાજ્ય આરોપી સાથે મિલીભગત ધરાવે છે. આમ, ભારપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, વિદ્વાન વિશેષ ન્યાયાધીશે ધ્યાનમાં લેવું જોઈતું હતું કે, કહેવાતું નિવેદન સ્વૈચ્છિક કબૂલાત નથી, પરંતુ તે આરોપી નંબર ૧ ને તેના સ્વાસ્થ્યના કારણોસર કામચલાઉ જામીન પર રહેવાની મંજૂરી આપવાના પ્રલોભન પર કરવામાં આવ્યું છે અને તેથી, વાદગ્રસ્ત હુકમને રદ કરવાની જરૂર છે.

૯. અરજદાર માટેના વિદ્વાન વકીલ આગળ રજૂઆત કરશે કે, કબૂલાતનું નિવેદન એ સત્યની વાસ્તવિકતા બહાર લાવતી પ્રામાણિક કબૂલાત નથી, પરંતુ

ફરિયાદપક્ષના કેસમાં રહેલી ખામીને ભરવા માટેની કબૂલાત છે અને તેથી, માફી આપતો વિશેષ ન્યાયાધીશ દ્વારા પસાર કરાયેલ વાદગ્રસ્ત હુકમ મગજનો ઉપયોગ ન કરવાના દોષથી પીડાય છે કારણ કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશ માફી આપવા માટે સંતોષકારક કારણ નોંધવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા.

૧૦. સીબીઆઈ વિ. અશોકકુમાર અગ્રવાલ અને અન્ય [(૨૦૧૩) ૧૫ એસ.સી.સી. ૨૨૨] ના કેસ પર ભારે આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, તે રજૂ કરવા માટે કે, વિશેષ ન્યાયાધીશ માફી આપવા માટે કાર્ય કરે તે પહેલાં, તેમણે ગુનાના સંબંધમાં અને સહ-આરોપીના સંબંધમાં આરોપીની સંડોવણીની પ્રકૃતિ અને તેની દોષિતતાની માત્રા જાણવી જોઈએ અને હુકમ યાંત્રિક રીતે પસાર થવો જોઈએ નહીં અને ખાતરી કરવી જોઈએ કે, માફી ન્યાયના હિતમાં છે કારણ કે તે ન્યાયિક કાર્ય છે અને અદાલતે માફી માંગનાર વ્યક્તિની દોષિતતાની તુલના અન્ય આરોપીઓ સાથે કરવી જોઈએ. આ સંદર્ભમાં, તેમની રજૂઆત છે કે, આરોપી શ્રી આઈ.બી.વ્યાસ કેસની શરૂઆતથી જ તપાસના પ્રભારી હતા અને તેમણે હોટેલ પર દરોડો પાડ્યો હતો, કથિત અફીણ જપ્ત કર્યું હતું, એફઆઈઆર દાખલ કરી હતી, આરોપીની ધરપકડ કરી હતી, સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા હતા, ટીઆઈ પેરેડ હાથ ધરી હતી અને અંતે સંહિતાની કલમ ૧૬૯ હેઠળ અહેવાલ રજૂ કર્યો હતો. આમ, મુખ્ય ગુનેગાર હોવાને કારણે, આરોપી નંબર ૧ શ્રી વ્યાસની ભૂમિકા અરજદાર કરતાં ગંભીર છે, જે હકીકતોને માફી આપતી વખતે વિશેષ ન્યાયાધીશ દ્વારા યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લેવામાં આવી નથી.

૧૧. વિદ્વાન વકીલ શ્રી સૌરીન શાહે કાનૂની મુદ્દો ઉઠાવ્યો છે કે, વિશેષ ન્યાયાધીશને સંહિતાની કલમ ૩૦૬ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૭ હેઠળ તેમની સત્તાનો ઉપયોગ કરવાનું કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી. આ સંદર્ભમાં, તેમની રજૂઆત છે કે, એનડીપીએસ એક્ટ હેઠળના ગુના માટેના આરોપોને ધ્યાનમાં લેતા, રાજ્ય સરકારને કાર્યવાહીથી મુક્તિ આપવાની સત્તા છે અને એનડીપીએસ એક્ટ એક વિશેષ કાયદો હોવાથી, ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર પર પ્રભુત્વ ધરાવશે. સરકારે એનડીપીએસ એક્ટની કલમ ૬૪ હેઠળ તેની સત્તાનો ઉપયોગ કર્યો નથી. આમ, સંહિતાની કલમ ૩૦૬ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૭ હેઠળ કરવામાં આવેલી અરજી કાયદાની નજરમાં ટકી શકે તેમ નથી અને વિશેષ ન્યાયાધીશને સંહિતાની કલમ ૩૦૭ હેઠળ માફી આપવાની સત્તાનો ઉપયોગ કરવાનું કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી. આ સંજોગોમાં, વાદગ્રસ્ત હુકમ ટકી શકે તેમ નથી.

૧૨. ઉપરોક્ત દલીલોને ધ્યાનમાં રાખીને, વિદ્વાન વકીલ શ્રી સૌરીન શાહ રજૂઆત કરશે કે, રિવિઝન એપિલેકેશન મંજૂર થવાને પાત્ર છે.

૧૩. બીજી બાજુ, શ્રી મિતેશ અમીન, વિદ્વાન પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર દલીલ કરશે કે, વાદગ્રસ્ત હુકમ કાયદેસર, ન્યાયી અને યોગ્ય છે અને વિદ્વાન વિશેષ ન્યાયાધીશે સંહિતાની કલમ ૩૦૬ હેઠળ નિર્ધારિત વૈધાનિક પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યું છે અને તેથી, તે આ અદાલતની કોઈ દખલગીરીની માંગ કરતો નથી. શ્રી અમીન આગળ રજૂઆત કરશે કે, સહ-આરોપી એટલે કે અરજદાર અદાલત દ્વારા કોઈ એક આરોપીને માફી આપવાના કાર્ય પર સવાલ ઉઠાવી શકતા નથી કારણ કે તે

વહીવટીતંત્રની આંતરિક બાબત છે જે આરોપી અથવા માફીના સાક્ષીની સ્થિતિને અસર કરી શકતી નથી અને તે ફરિયાદપક્ષે નિર્ણય લેવાનો છે કે શું ફરિયાદપક્ષ માફીની દરખાસ્ત સાથે સંમત છે.

૧૪. સીબીઆઇ વિ. એન.કે.અમીન અને અન્ય [સીઆરએમએ નં. ૧૦૩૧૧/૨૦૧૦] ના કેસ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં આ અદાલતની સંકલન ખંડપીઠે તારીખ ૦૭.૧૦.૨૦૨૦ ના હુકમ દ્વારા ઠરાવ્યું હતું કે, અન્ય સહ-આરોપીઓના વાંધાને ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર નથી અને જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ માફી માટે અરજી કરે અને ફરિયાદપક્ષ અથવા તપાસ એજન્સીને સાંભળ્યા પછી માફી આપવા માટે વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પ્રશ્ન પર વિચાર કરવામાં આવે ત્યારે તેમની કોઈ ભૂમિકા હોતી નથી, પરંતુ જો તેનું નિવેદન વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ નોંધવામાં આવે તો તમામ સહ-આરોપીઓને સાથી સાક્ષીની ઉલટતપાસ કરવાનો અધિકાર રહેશે. તેથી, તેમની રજૂઆત છે કે, માફી આપવી અને આરોપીને માફીનો સાક્ષી બનાવવો એ અદાલત અને અરજદાર આરોપી વચ્ચેની બાબત છે અને તેથી, સહ-આરોપી હોવાના કારણે અરજદારને વાદગ્રસ્ત હુકમને પડકારવાનો કોઈ અધિકાર નથી. તેમની આગળની રજૂઆત હતી કે, વિદ્વાન વિશેષ અદાલતે માફી આપવા માટે પૂરતા કારણો આપ્યા છે અને એ હકીકતને ધ્યાનમાં લીધી છે કે નિવેદન સ્વેચ્છાએ આપવામાં આવ્યું છે અને અરજદાર સામેના આક્ષેપોની પણ નોંધ લીધી છે અને ચાર્જશીટના કેસના કાગળો પર યોગ્ય રીતે ધ્યાન આપ્યું છે અને સંહિતાની કલમ ૩૦૬ સાથે વાંચતા

કલમ ૩૦૭ અને એનડીપીએસ એક્ટની કલમ ૬૪ નું યોગ્ય અર્થઘટન પણ કર્યું છે અને છેવટે એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યા છે કે માફી આપવી એ અન્ય ગુનેગારો સામેની સફળ કાર્યવાહીના હિતમાં રહેશે.

૧૫. છેલ્લે, શ્રી અમીન રજૂઆત કરશે કે, અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી હાલની કાર્યવાહી બીજું કંઈ નથી, પરંતુ સુનાવણીમાં વિલંબ કરવા માટે તેમના તરફથી વિલંબની ચુકિત છે. તેમણે વિશેષ અદાલત સમક્ષ અરજદાર દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી વિવિધ અરજીઓ અને આ અદાલત સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીઓ તરફ આ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું હતું અને રજૂઆત કરી હતી કે, પરોક્ષ હેતુથી અને સુનાવણીમાં વિલંબ કરવા માટે, અરજદારે કાયદાની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ કર્યો છે.

૧૬. સામાવાળા નંબર ૨ શ્રી આઈ.બી.વ્યાસ માટેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી ભદ્રિશ રાજુ, આરોપી નંબર ૨ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા સોગંદનામાની હકીકતોને પુનરાવર્તિત કરતા રજૂઆત કરશે કે, તેમનું નિવેદન કોઈપણ પ્રકારની બળજબરી, ધમકી અથવા પ્રલોભન વિના આપવામાં આવ્યું છે અને કથિત ગુનાની સાચી બાબતો જાહેર કરી છે અને તેથી, તેમનું નિવેદન સંપૂર્ણપણે સ્વૈચ્છિક છે અને કરવામાં આવેલો આક્ષેપ ખોટો અને દુર્ભાવનાપૂર્ણ છે જે આરોપીને ધમકાવવા માટે કરવામાં આવ્યો છે.

૧૭. ઉપરોક્ત પૃષ્ઠભૂમિમાં, એ જોવાનું રહે છે કે શું વાદગ્રસ્ત હુકમ ગેરકાયદેસરતાના કોઈ દોષથી પીડાય છે કે કેમ જેવો અરજદાર – આરોપી નંબર ૨ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ દ્વારા દાવો કરવામાં આવ્યો છે?

૧૮. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દા પર વિચાર કરતા પહેલા, સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઠરાવવામાં આવેલા કાયદાકીય જોગવાઈઓ અને સિદ્ધાંતનો સંદર્ભ લેવો પ્રસ્તુત છે.

૧૯. સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૩૦૬, એક સાથીદારને માફી આપવા અને પ્રક્રિયા સાથે સંબંધિત છે, જ્યારે, કલમ ૩૦૭ સંબંધિત અદાલતને કેસ કમિટ થયા પછી કોઈપણ સમયે માફી આપવા માટે અધિકૃત કરે છે, પરંતુ સંહિતાની કલમ ૩૦૬ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી શરત પર આવી વ્યક્તિને ચુકાદો પસાર થાય તે પહેલાં.

"૩૦૬. સાથીદારને માફી આપવા બાબત:—
(૧) આ કલમ લાગુ પડે છે તેવા ગુનામાં પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે સંડોવાયેલી અથવા ગુમ હોવાનું મનાતી કોઈપણ વ્યક્તિનો પુરાવો મેળવવાના હેતુથી, ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ અથવા મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ તપાસ અથવા ઇન્કવાયરી અથવા ગુનાની સુનાવણીના કોઈપણ તબક્કે, અને ગુનાની ઇન્કવાયરી અથવા સુનાવણી કરતા પ્રથમ વર્ગના મેજિસ્ટ્રેટ, ઇન્કવાયરી અથવા સુનાવણીના કોઈપણ તબક્કે, આવી વ્યક્તિને ગુના સંબંધિત તેની જાણમાં રહેલા તમામ

સંજોગો અને તેના કમિશનમાં સામેલ અન્ય દરેક વ્યક્તિ, ભલે તે મુખ્ય હોય કે મદદગાર હોય, તે વિશે સંપૂર્ણ અને સાચી હકીકતો જાહેર કરવાની શરતે માફી આપી શકશે.

(૨) આ કલમ નીચે મુજબ લાગુ પડે છે—
(એ) સેશન્સ કોર્ટ અથવા ધ ક્રિમિનલ લો એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ, ૧૯૫૨ (૧૯૫૨ નો ૪૬) હેઠળ નિમાયેલા સ્પેશિયલ જજની કોર્ટ દ્વારા એક્સકલુઝિવલી ટ્રાયેબલ કોર્ટપિણા ગુના માટે;

(બી) સાત વર્ષ સુધીની કેદ અથવા વધુ ગંભીર સજાને પાત્ર કોર્ટપિણા ગુના માટે.
(૩) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ માફી આપનાર દરેક મેજિસ્ટ્રેટ નીચે મુજબ નોંધ કરશે—

(એ) આમ કરવાના તેના કારણો;
(બી) જે વ્યક્તિને માફીની ઓફર કરવામાં આવી હતી તેના દ્વારા તે સ્વીકારવામાં આવી હતી કે નહીં, અને આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજી પર, તેને આવા રેકૉર્ડની એક નકલ વિના મૂલ્યે પૂરી પાડશે.

(૪) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ કરવામાં આવેલી માફીનો સ્વીકાર કરતી દરેક વ્યક્તિ—

(એ) ગુનાની નોંધ લેતા મેજિસ્ટ્રેટની અદાલતમાં સાક્ષી તરીકે તપાસવામાં આવશે અને પછીની સુનાવણીમાં, જો કોઈ હોય તો;
(બી) જ્યાં સુધી તે પહેલેથી જ જામીન પર ન હોય ત્યાં સુધી, સુનાવણી પૂરી ન

થાય ત્યાં સુધી તેને કસ્ટડીમાં રાખવામાં આવશે.

(પ) જ્યાં કોઈ વ્યક્તિએ પેટા-કલમ (૧) હેઠળ કરવામાં આવેલી માફીનો સ્વીકાર કર્યો હોય અને પેટા-કલમ (૪) હેઠળ તેની તપાસ કરવામાં આવી હોય, તો ગુનાની નોંધ લેનાર મેજિસ્ટ્રેટ કેસમાં વધુ ઇન્કવાયરી કર્યા વિના, -

(એ) તેને સુનાવણી માટે કમિટ કરશે -

(૧) સેશન્સ કોર્ટમાં જો ગુનો એક્સકલુઝિવલી તે કોર્ટ દ્વારા ટ્રાયેબલ હોય અથવા જો નોંધ લેનાર મેજિસ્ટ્રેટ ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ હોય;

(૨) ધ ક્રિમિનલ લો એમેન્ડમેન્ટ એક્ટ, ૧૯૫૨ (૧૯૫૨ નો ૪૬) હેઠળ નિમાયેલા સ્પેશિયલ જજની કોર્ટમાં, જો ગુનો એક્સકલુઝિવલી તે કોર્ટ દ્વારા ટ્રાયેબલ હોય;

(બી) અન્ય કોઈપણ કેસમાં, કેસ ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટને સોંપશે જે પોતે કેસની સુનાવણી કરશે."

૨૦. કલમ ૩૦૭ નીચે મુજબ છે:

૩૦૭. માફી આપવાનો નિર્દેશ કરવાની સત્તા. કેસ કમિટ થયા પછી પરંતુ ચુકાદો પસાર થાય તે પહેલાં કોઈપણ સમયે, જે અદાલતને કમિટમેન્ટ કરવામાં આવ્યું છે તે અદાલત, સુનાવણીમાં કોઈપણ વ્યક્તિનો પુરાવો મેળવવાના હેતુથી, જે આવા કોઈપણ ગુનામાં પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે સંડોવાયેલ હોવાનું અથવા ગુપ્ત હોવાનું મનાય છે, તે જ શરત પર આવી વ્યક્તિને માફી આપી શકશે.

સંહિતાની કલમ ૩૦૬ ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ અથવા મેટ્રોપોલિટન

મેજિસ્ટ્રેટને તપાસ અને ઇન્કવાયરી અથવા ગુનાની સુનાવણીના કોઈપણ તબક્કે, તે વ્યક્તિનો પુરાવો મેળવવાના હેતુથી વ્યક્તિને માફી આપવા સક્ષમ બનાવે છે જે ગુનામાં પ્રત્યક્ષ અથવા પરોક્ષ રીતે સંડોવાયેલ હોવાનું મનાય છે. સંહિતાની કલમ ૩૦૭, અદાલતને કેસ કમિટ થયા પછી, ટ્રાયલમાં તે વ્યક્તિનો પુરાવો મેળવવાના હેતુથી માફી આપવાની સત્તા આપે છે જે ગુનામાં પ્રત્યક્ષ અથવા પરોક્ષ રીતે સંડોવાયેલ હોવાનું મનાય છે.

૨૧. તે પ્રસ્થાપિત કાયદો છે કે ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ હેઠળ પ્રાથમિક ઉદ્દેશ એ છે કે ધોર અને ગંભીર ગુનાઓના ગુનેગારોને સજા વિના છોડી ન દેવામાં આવે. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વિ. અબુ સાલેમ (૨૦૧૦) ૧૦ એસ.સી.સી. ૧૭૯ ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે "સાથીદારને માફી આપવાનો હિતકારી સિદ્ધાંત ગંભીર ગુનામાં સત્યને બહાર લાવવાનો છે જેથી ગુનાના કમિશનમાં સંડોવાયેલા આરોપી વ્યક્તિઓનો અપરાધ સાબિત કરી શકાય."

૨૨. સીબીઆઈ વિ. અશોકકુમાર અગ્રવાલ (૨૦૧૩) ૧૫ એસ.સી.સી. ૨૨૨ ના કેસમાં, સંહિતાની કલમ ૩૦૬ હેઠળ માફી આપવા અને આવા હુકમને પડકારવા માટેના સહ-આરોપીઓના અધિકારના મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે અને લેફ્ટનન્ટ કમાન્ડર પાસ્કલ વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય એ.આઈ.આર. ૧૯૬૮ એસ.સી. ૫૯૪ ના નિર્ણયો પર આધાર રાખતા, સર્વોચ્ચ અદાલતે માફી આપવા સંબંધિત કાયદો પ્રસ્થાપિત કર્યો હતો અને અદાલત દ્વારા કયા માપદંડો અનુસરવા જોઈએ તે નક્કી કર્યું હતું. સંબંધિત ફકરા- ૧૭, ૧૮, ૧૯, ૨૦,

૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૭, ૨૮, ૩૨, ૩૩, ૪૦ નીચે મુજબ છે:

"૧૭. લેફ્ટનન્ટ કમાન્ડર પાસ્કલ ફર્નાન્ડીઝ (ઉપર મુજબ) માં, હિંદાયતુલાહ જ. (જેમ તેઓ તે સમયે હતા) ત્રણ ન્યાયાધીશોની બેંચ માટે બોલતા અહીં સંડોવાયેલા મુદ્દા પર ખૂબ વિગતવાર ચર્ચા કરી અને ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૮૯૮ (જે હવે પછી 'જૂની સંહિતા' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૩૩૭ ની જોગવાઈઓનો વ્યાપ સમજાવ્યો અને નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું:

"૧૪. આગળનો પ્રશ્ન એ છે કે શું સ્પેશિયલ જજે તેમના અધિકારક્ષેત્રમાં યોગ્ય ઔચિત્ય સાથે કાર્ય કર્યું હતું. અહીં આરોપીઓના હિતો પણ ફરિયાદપક્ષના હિતો જેટલા જ મહત્વપૂર્ણ છે. કોઈપણ પ્રક્રિયા અથવા કાર્યવાહી જો આરોપી માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત હોય તો તે ન્યાયના હિતમાં હોઈ શકે નહીં. ધ્યાનમાં લેવા માટે જાહેર નીતિની બાબતો પણ છે. સ્પેશિયલ જજ માફી આપવા માટે કાર્ય કરે તે પહેલાં, તેમણે શરતી માફી માંગતી વ્યક્તિ કેવા પ્રકારનો પુરાવો આપવાની સંભાવના છે, તેની સંડોવણીની પ્રકૃતિ અને ગુનાના સંબંધમાં અને સહ-આરોપીના સંબંધમાં તેની દોષિતતાની માત્રા જાણવી આવશ્યક છે. જાહેર નીતિનો અર્થ શું છે તે ડબ્લિન કમિશન કોર્ટ (રેગ વિ. રોબર્ટ ડન, ૫ કોક્સ સીઆર. કેસીસ ૫૦૭) ના એક કેસ દ્વારા દર્શાવવામાં આવ્યું છે, જેમાં ટોરેન્સ, જ., પોતાના અને પેરિન, જ. વતી નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

"હું આ કેસમાં જે જોઈ શકું છું તે પરથી, આ સાક્ષી વ્રાયન, જેને કાઉન દ્વારા મંજૂરી આપનાર તરીકે સ્વીકારવામાં આવ્યો છે, તે તેના પોતાના નિવેદન મુજબ

બંનેમાં વધુ ગુનેગાર છે... મને ખેદ છે કે આ સાક્ષી, બ્રાયનને કાઉન માટે પુરાવા તરીકે સ્વીકારવામાં આવ્યો છે અને આ રીતે તેની સુનાવણી થવાથી બચી ગયો છે. મેજિસ્ટ્રેટ્સની ફરજ છે કે તેઓ મંજૂરી આપનાર તરીકે પુરાવા આપવા માટે કોને સ્વીકારે છે તે અંગે ખૂબ જ સાવધ રહેવું જોઈએ, અને તેઓએ કાળજીપૂર્વક તપાસ કરવી જોઈએ કે મંજૂરી આપનાર વ્યવહારમાં કેટલી હદે સંડોવાયેલો છે, અને જો તે સાથીદાર હોય, તો તેના અપરાધની હદ કેટલી છે...."

આ અદાલતે વધુમાં અવલોકન કર્યું :

"૧૫. સ્પેશિયલ જજ જે સત્તાનો ઉપયોગ કરે છે તે પોતાના વતી નહીં પરંતુ પ્રોસિક્યુટિંગ એજન્સી વતી છે, અને તેથી, જ્યારે ફરિયાદપક્ષ વિનંતીમાં જોડાય ત્યારે જ તેનો ઉપયોગ થવો જોઈએ. રાજ્ય કદાચ ન ઈચ્છતું હોય કે કોઈપણ આરોપીને માફી આપવામાં આવે કારણ કે તેને મંજૂરી આપનારની જુબાનીની જરૂર નથી. તે ચોક્કસ આરોપીને માફી આપવાનું પણ પસંદ ન કરી શકે કારણ કે તે ગુના પાછળનું મગજ અથવા સૌથી ખરાબ ગુનેગાર હોઈ શકે છે. સ્પેશિયલ જજ માટે યોગ્ય માર્ગ એ છે કે કેદીની વિનંતી પર ફરિયાદપક્ષ પાસેથી નિવેદન માંગવું. જો ફરિયાદપક્ષ એવું માને છે કે માફી આપવી એ અન્ય ગુનેગારો સામેની સફળ કાર્યવાહીના હિતમાં રહેશે, જેમની દોષિતતા મંજૂરી આપનારની જુબાની વિના સરળ નથી, તો તે નિઃશંકપણે માફી આપવા સંમત થશે."

૧૮. લક્ષ્મીપત ચોરારિયા અને અન્ય વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૮ એસ.સી. ૯૩૮ માં, આ અદાલતે જૂની સંહિતાની જોગવાઈઓ હેઠળ

સમાન મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, ચાર્લોટ વિન્સોર વિ. ક્વીન, (૧૮૬૬) ૧ ક્યુબી ૩૦૮ માં ચુકાદા પર આધાર રાખ્યા પછી નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું:

"૧૪. સાથીદારના માથા પર તલવાર લટકાવી રાખવી અને સાક્ષી તરીકે તેની તપાસ કરવી એ ખોટી જુબાનીને પ્રોત્સાહન આપવા સમાન છે. કદાચ અમુક વિશેષ કાયદાઓને આવરી લેવા માટે કલમ ૩૩૭ ને વિસ્તૃત કરવાનું શક્ય બનશે જ્યાં સાથીદારની જુબાની હંમેશા ઉપયોગી રહેશે અને સાક્ષીઓ તેમને આપવામાં આવેલી શરતી માફીને કારણે આગળ આવશે....."

૧૯. સરવણભવન અને ગોવિંદસ્વામી વિ. મદ્રાસ રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૬ એસ.સી. ૧૨૭૩ માં, જસ્ટિસ હિંદાયતુલાહે, બંધારણીય બેંચની બહુમતી માટે બોલતા અવલોકન કર્યું હતું કે મંજૂરી આપનારની પૂર્વભૂમિકા ખરેખર તેને "વધુ સારો કે ખરાબ સાક્ષી" બનાવતી નથી પરંતુ તેનો પુરાવો માત્ર તેની પોતાની યોગ્યતા અને પૂરતા સમર્થન સાથે જ સ્વીકારી શકાય છે.

૨૦. પૃથ્વીપાલ સિંહ અને અન્ય વિ. પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય, (૨૦૧૨) ૧ એસ.સી.સી. ૧૦ માં, આ અદાલતે એવા કેસની વિચારણા કરી હતી જ્યાં સાથીદાર કે જેના પર કેસ ચલાવવામાં આવ્યો ન હતો તેની સાક્ષી તરીકે તપાસ કરવામાં આવી હતી જેણે શપથ લીધા પછી કોર્ટમાં જુબાની આપી હતી; અને અગાઉના ચુકાદાઓ ખાસ કરીને રામેશ્વર વિ. રાજસ્થાન રાજ્ય, સરવણ સિંહ રતન સિંહ વિ. પંજાબ રાજ્ય, સુરેશ ચંદ્ર બાહરી વિ. બિહાર રાજ્ય, કે. હાશિમ વિ. તમિલનાડુ રાજ્ય, અને ચંદ્રન વિ. કેરળ રાજ્યને ધ્યાનમાં લીધા પછી,

ઠરાવ્યું

હતું

કે

"૩૯. સાથીદાર એક સક્ષમ સાક્ષી છે અને દોષિત ઠરાવ તેની અસમર્થિત જુબાની પર આધાર રાખી શકે છે, તેમ છતાં અદાલત એવું માનવા માટે હકદાર છે અને મોટાભાગના કેસોમાં એવું માનવા માટે વાજબી હોઈ શકે છે કે જ્યાં સુધી પુરાવાને ભૌતિક વિગતોમાં સમર્થન આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી સાથીદારના પુરાવા પર કોઈ આધાર રાખી શકાતો નથી, જેનો અર્થ છે કે ગુનાના કમિશનમાં ચોક્કસ આરોપીને ફસાવતો કોઈ સ્વતંત્ર સાક્ષી હોવો જોઈએ. ગુનામાં સાથીદારની જુબાની કે જેને આરોપી બનાવવામાં આવ્યો ન હોય અને જેના પર કેસ ચલાવવામાં આવ્યો ન હોય તેના પર આધાર રાખી શકાય છે, જોકે, તેના પુરાવાને કાળજી અને સાવધાની સાથે ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર છે. આવી વ્યક્તિ એક સક્ષમ સાક્ષી છે કારણ કે તે શપથ લીધા પછી અદાલતમાં જુબાની આપે છે અને સમર્થન વિના તેની જુબાની પર કાર્યવાહી ન કરવા માટે કાયદામાં કોઈ પ્રતિબંધ નથી.

૨૨. ભીવા દૌલુ પાટીલ વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૩ એસ.સી. ૫૯૯ માં, આ કોર્ટે ભુબોની સાહુ વિ. આર. ના ચુકાદાને ધ્યાનમાં લીધો હતો, જેમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે: ".....સાથીદારના પુરાવા પર કાર્યવાહી કરવાનું જોખમ માત્ર એ જ નથી કે સાથીદાર પોતાની કબૂલાત મુજબ ખરાબ ચારિત્ર્ય ધરાવતો માણસ છે જેણે ગુનામાં ભાગ લીધો હતો અને પછીથી પોતાની જાતને બચાવવા માટે તેના

ભૂતપૂર્વ સાથીઓ સાથે દગો કર્યો હતો, અને જેણે પોતાની જાતને એવી સ્થિતિમાં મૂકી છે કે જેમાં તે ફરિયાદપક્ષની તરફેણમાં મજબૂત પૂર્વગ્રહ રાખવામાં ભાગ્યે જ નિષ્ફળ થઈ શકે છે; વાસ્તવિક જોખમ એ છે કે તે એક એવી વાર્તા કહી રહ્યો છે જે તેની સામાન્ય રૂપરેખામાં સાચી છે, અને તેના માટે વાર્તામાં એવી બાબત ઉમેરવી સરળ છે જે અસત્ય છે. તે દસ લોકોને ગુનામાં ફસાવી શકે છે, અને તેમાંથી આઠ વિશેની તમામ વિગતોમાં વાર્તા સાચી હોઈ શકે છે, પરંતુ અન્ય બે વિશે અસત્ય હોઈ શકે છે, જેમના નામો રજૂ કરવામાં આવ્યા છે કારણ કે તેઓ મંજૂરી આપનારના દુશ્મનો છે. નિર્દોષોને દોષિતો સાથે ફસાવવાની આ વૃત્તિ ભારતમાં વિશિષ્ટ રીતે પ્રચલિત છે, જે ન્યાયાધીશોએ અસંખ્ય પ્રસંગોએ નોંધ્યું છે, અને અદાલત માટે આ જોખમ સામે રક્ષણ કરવું ખૂબ જ મુશ્કેલ છે."

૨૩. આ અદાલતે ઉપરોક્ત બાબતો પર આધાર રાખીને નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

"૭. કલમો ૧૩૩ અને ૧૧૪, ઉદાહરણ (બી) ની સંયુક્ત અસર નીચે મુજબ દર્શાવી શકાય: પહેલાના નિયમ મુજબ, જે કાયદાનો નિયમ છે, એક સાથીદાર પુરાવા આપવા માટે સક્ષમ છે અને પછીના નિયમ મુજબ જે પ્રેક્ટિસનો નિયમ છે, તેની જુબાનીના આધારે જ દોષિત ઠરાવવું લગભગ હંમેશા અસુરક્ષિત છે. તેથી જોકે સાથીદારની જુબાની પર આરોપીની દોષિતતાને ગેરકાયદેસર ન કહી શકાય, તેમ છતાં અદાલતો પ્રેક્ટિસની બાબત તરીકે, ભૌતિક વિગતોમાં સમર્થન વિના આવા સાક્ષીના પુરાવાને સ્વીકારશે નહીં."

૨૪. જસબીર સિંહ (ઉપર મુજબ) માં આ અદાલતે આ મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કરતા

અવલોકન કર્યું હતું કે અદાલતે માફી આપવાની અરજી પર વિચાર કરતી વખતે મંજૂરી આપનારના પુરાવાના સંભવિત વજનને તે આપવામાં આવે તે પહેલાં ધ્યાનમાં લેવાનું નથી. મંજૂરી આપનારનો પુરાવો અન્ય કોઈ સાક્ષીના પુરાવાથી અલગ નથી સિવાય કે મંજૂરી આપનારના પુરાવાને વધુ સાવચેતીથી જોવામાં આવે છે. આવા પુરાવા વિશેની શંકા દૂર થઈ શકે છે અને જો મંજૂરી આપનારનો પુરાવો વિશ્વાસપાત્ર અને સ્વીકાર્ય જણાય છે, તો પુરાવો દોષિત ઠરાવવામાં નિર્ણાયક બની શકે છે. આમ, કોર્ટે આવી સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે મંજૂરી આપનાર બનવાની પરવાનગી માંગતી વ્યક્તિના સંભવિત પુરાવાના પ્રૂફ મૂલ્યનું અનુમાન અગાઉથી અને સંપૂર્ણપણે અમૂર્ત રીતે ન કરવું જોઈએ.

૨૭. સંતોષ કુમાર સતીશભૂષણ બરિયાર વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના કેસમાં આ અદાલતના ચુકાદાથી ઉપરોક્ત મતને સમર્થન મળે છે, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે માફીનો હુકમ યાંત્રિક રીતે પસાર કરી શકાતો નથી અને કોર્ટે આવી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે પોતાના મગજનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. બાવા ફકીર સિંહ વિ. એમ્પરર, એ.આઈ.આર. ૧૯૩૮ પી.સી. ૨૬૬ માં, જૂની સંહિતાની જોગવાઈઓ હેઠળ માફી આપવાના મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે જૂની સંહિતાની કલમ ૩૩૭ ની જોગવાઈઓ હેઠળ માફી આપવી એ "એક ન્યાયિક કાર્ય છે અને તે વિશેષ સાવચેતીઓ, નિયમો અને પરિણામો હેઠળ છે જે કાયદો નિર્ધારિત કરે છે".

૨૮. કલમ ૩૦૬ સીઆર.પી.સી. એ જૂની સંહિતાની કલમ ૩૩૭ જેવી જ છે.

માફી આપવાની સત્તાના સંદર્ભમાં કોઈ ફેરફાર નથી. વધુમાં, માફી આપવા સંબંધિત ન્યાયિક સત્તાનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે જેથી રાજકીય વિચારણાની કોઈપણ શંકાને દૂર કરી શકાય અથવા એ સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે માફી ન્યાયના હિતમાં છે. સરવણભવન અને ગોવિંદસ્વામી (ઉપર મુજબ) માં બંધારણીય બેંચે મંજૂરી આપનારના પુરાવાની સત્યતા/વિશ્વસનીયતાના મુદ્દા પર વિચાર કર્યો હતો, અને એ મુદ્દા પર નહીં કે કોને મંજૂરી આપનાર બનાવી શકાય અથવા માફી આપવાની અરજી પર વિચાર કરતી વખતે અદાલતની ભૂમિકા શું છે.

૩૨. આ મુદ્દા પરની ઉપરોક્ત ચર્ચા પરથી, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે લેફ્ટનન્ટ કમાન્ડર પાસ્કલ ફર્નાન્ડીઝ (ઉપર મુજબ) અને લક્ષ્મીપત ચોરારિયા (ઉપર મુજબ) માં આ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદો હજુ પણ અમલમાં છે. અમારી વારંવારની પૂછપરછ છતાં, એવો કોઈ કેસ અમારા ધ્યાનમાં લાવી શકાયો નથી જેમાં ઉપરોક્ત બે કેસોથી અલગ મત લેવામાં આવ્યો હોય.

૩૩. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને બાવા ફકીર સિંહ (ઉપર મુજબ) માં પ્રિવી કાઉન્સિલના ચુકાદાને ધ્યાનમાં લેતા, અમારો મત છે કે કલમ ૩૦૬ સીઆર.પી.સી. હેઠળ અદાલત દ્વારા આરોપી દ્વારા પૂછપરછ કરવામાં આવે અને રાજ્ય દ્વારા યોગ્ય રીતે સમર્થન આપવામાં આવે ત્યારે માફી આપવી એ એક ન્યાયિક કાર્ય છે અને આ કાર્ય કરતી વખતે, મેજિસ્ટ્રેટ રાજ્યની નીતિને ધ્યાનમાં રાખીને માફી આપવાના પરિણામો પર વિચાર કરવા માટે બંધાયેલ છે અને અમુક હદે અન્ય સહ-આરોપીઓના સંદર્ભમાં માફી માંગનાર વ્યક્તિની દોષિતતાની

તુલના

કરવા

બંધાયેલ

છે.

૪૦. જ્યાં સુધી ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા સામાવાળાના કહેવા પર કેસની વિચારણાનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી અમે કહી શકીએ કે તેને કોઈ ફરિયાદ ઉઠાવવાનો કાનૂની અધિકાર ન હોઈ શકે, ખાસ કરીને રણધીર બાસુ વિ. પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્યમાં આ અદાલત દ્વારા પ્રસ્થાપિત કાયદાના સંદર્ભમાં, જોકે, કલમ ૪૦૧ સીઆર.પી.સી. સાથે વાંચતા કલમ ૩૯૭ હેઠળ પુનરીક્ષણની સત્તાઓનો ઉપયોગ અદાલત દ્વારા સુઓ મોટુ કરી શકાય છે, ખાસ કરીને કોઈપણ તારણ, સજા અથવા હુકમની શુદ્ધતા, કાયદેસરતા અથવા ઔચિત્યની તપાસ કરવા અને નીચલી અદાલતની કોઈપણ કાર્યવાહીની નિયમિતતા અંગે. સીઆર.પી.સી. માં આ બે કલમો વાદીની તરફેણમાં કોઈ અધિકાર ઊભો કરતી નથી પરંતુ માત્ર ઉચ્ચ અદાલતને તે જોવા માટે સત્તા આપે છે/સક્ષમ બનાવે છે કે ક્રિમિનલ જ્યુરિસપ્રુડન્સના સ્વીકૃત સિદ્ધાંતો અનુસાર ન્યાય થાય. દખલગીરી માટેના કારણો એવા હોઈ શકે છે, જ્યાં સ્વીકૃત અથવા સાબિત થયેલી હકીકતો કોઈપણ ગુનો જાહેર કરતી નથી અથવા અદાલત દખલ કરી શકે છે જ્યાં હકીકતો કોઈપણ ગુનો જાહેર કરતી નથી અથવા જ્યાં પક્ષકારની ભૌતિક બાબતોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવી ન હોય અથવા જ્યાં ન્યાયિક વિવેકબુદ્ધિનો મનસ્વી અથવા તર્કવિરુદ્ધ રીતે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોય. (આ પણ જુઓ: એવરેસ્ટ એપાર્ટમેન્ટ્સ કો-ઓપરેટિવ હાઉસિંગ સોસાયટી લિમિટેડ, બોમ્બે વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્ય, અને યુપી રાજ્ય વિ. કેલાશ નાથ અગ્રવાલ અને અન્ય)."

૨૩. ઉપર ઉલ્લેખિત સંબંધિત જોગવાઈઓ અને સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રસ્થાપિત કાયદાના સંદર્ભમાં, નીચેના સિદ્ધાંતોનો સારાંશ આ રીતે આપી શકાય છે:—

(૧) લેફ્ટનન્ટ કમાન્ડર પાસ્કલ ફર્નાન્ડીઝ (એ.આઈ.આર. ૧૯૬૮ એસ.સી. ૫૯૪) અને લક્ષ્મીપત ચોરારિયા (એ.આઈ.આર. ૧૯૬૮ એસ.સી. ૯૩૮) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રસ્થાપિત કાયદો હજુ પણ અમલમાં છે;

(૨) સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૩૦૬ હેઠળ અદાલત દ્વારા આરોપી દ્વારા માંગણી કરવામાં આવે અને રાજ્ય દ્વારા યોગ્ય રીતે સમર્થન આપવામાં આવે ત્યારે માફી આપવી એ એક ન્યાયિક કાર્ય છે અને ઉપરોક્ત કાર્ય કરતી વખતે, મેજિસ્ટ્રેટ રાજ્યની નીતિને ધ્યાનમાં રાખીને માફી આપવાના પરિણામો પર વિચાર કરવા માટે બંધાયેલ છે અને અમુક હદે અન્ય સહ-આરોપીઓના સંદર્ભમાં માફી માંગનાર વ્યક્તિની દોષિતતાની તુલના કરવા બંધાયેલ છે (બાવા ફકીર સિંહ વિ. કિંગ એમ્પરર (એ.આઈ.આર. ૧૯૩૮ પી.સી. ૨૬૬));

(૩) સહ-આરોપીઓને કોઈ પણ ફરિયાદ ઉઠાવવાનો કોઈ કાનૂની અધિકાર નથી, ખાસ કરીને રાણાધીર બાસુ વિ. ડબલ્યુ.બી. ((૨૦૦૩) એસ.સી.સી. ૧૬૧) માં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રસ્થાપિત કાયદાને ધ્યાનમાં રાખીને, જોકે, સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૪૦૧ સાથે વાંચતા કલમ ૩૯૭ હેઠળ પુનરીક્ષણની સત્તાઓનો ઉપયોગ અદાલત દ્વારા સુઓ-મોટુ કરી શકાય છે, ખાસ કરીને કોઈપણ તારણોની શુદ્ધતા, કાયદેસરતા અથવા ઔચિત્યની તપાસ કરવા માટે;

(જ) આરોપીના હિતો પણ ફરિયાદપક્ષના હિતો જેટલા જ મહત્વપૂર્ણ છે. કોઈપણ પ્રક્રિયા અથવા કાર્યવાહી જો આરોપી માટે પૂર્વગ્રહયુક્ત હોય તો તે ન્યાયના હિતમાં હોઈ શકે નહીં. ધ્યાનમાં લેવા માટે જાહેર નીતિની બાબતો પણ છે. સ્પેશિયલ જજ માફી આપવા માટે કાર્ય કરે તે પહેલાં, તેમણે શરતી માફી માંગતી વ્યક્તિ કેવા પ્રકારનો પુરાવો આપવાની સંભાવના છે, તેની સંડોવણીની પ્રકૃતિ અને ગુનાના સંબંધમાં અને આરોપીના સંબંધમાં તેની દોષિતતાની માત્રા જાણવી આવશ્યક છે. (લેફ્ટનન્ટ કમાન્ડર પાસ્કલ ફર્નાન્ડીઝ વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય (એ.આઈ.આર. ૧૯૬૮ એસ.સી. ૫૯૪)).

૨૪. સંબંધિત પક્ષકારો માટેના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને રેકોર્ડ્સને કાળજીપૂર્વક જોયા પછી, આ અદાલતને જણાય છે કે વિદ્વાન વિશેષ અદાલતે માફી આપવાની અરજી મંજૂર કરતી વખતે, કબૂલાતના નિવેદન અને શપથ પર આપેલા નિવેદનને ધ્યાનમાં લીધું છે, જેનાથી તેમને સંતોષ થયો છે કે આરોપી શ્રી વ્યાસ દ્વારા કોઈપણ પ્રકારની બળજબરી, ધમકી અથવા પ્રલોભન વિના સ્વેચ્છાએ નિવેદન આપવામાં આવ્યું છે. વિદ્વાન વિશેષ અદાલતે એ વાતની પણ ચકાસણી કરી છે કે આરોપી ગુનાના કમિશનમાં પક્ષકાર અથવા ગુપ્ત છે અને ફરિયાદપક્ષની સંમતિને પણ ધ્યાનમાં લીધી છે કે માફી આપવી એ અન્ય ગુનેગારોની સફળ કાર્યવાહીના હિતમાં રહેશે અને અંતે, માફી આપવા સંમત થયા છે. વિદ્વાન વિશેષ ન્યાયાધીશે એનડીપીએસ એક્ટની કલમ ૬૪ ને ધ્યાનમાં લીધી છે અને જસબીર સિંહ વિ. વિપિનકુમાર જગ્ગી (૨૦૦૧) ૮ એસ.સી.સી.

૨૮૯ ના કેસ પર આધાર રાખીને એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યા છે કે કલમ ૩૦૭ હેઠળ અદાલત દ્વારા અને એનડીપીએસ એક્ટની કલમ ૬૪ હેઠળ સરકાર દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી સત્તાઓ વચ્ચે કોઈ વિરોધાભાસ નથી અને અદાલત મૂળ ફોજદારી અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતી હોવાથી સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૩૦૬ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૭ હેઠળ દાખલ કરેલી અરજી સાથે વ્યવહાર કરવાનું અધિકારક્ષેત્ર ધરાવે છે. વિદ્વાન વિશેષ ન્યાયાધીશે અરજી મંજૂર કરતી વખતે અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા વાંધા સાથે પણ વ્યવહાર કર્યો છે કે કબૂલાત પ્રામાણિક કબૂલાત નથી પરંતુ તે આરોપીને તેના સ્વાસ્થ્યના કારણોસર કામચલાઉ જામીન પર રહેવાની મંજૂરી આપવાના પ્રલોભનથી આપવામાં આવી છે.

૨૫. વિદ્વાન વિશેષ ન્યાયાધીશના અવલોકનો અને નિષ્કર્ષને ધ્યાનમાં રાખીને, ચાલો હવે આપણે અરજદાર માટેના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલો સાથે વ્યવહાર કરીએ.

૨૬. પ્રથમ દલીલ એ છે કે વિશેષ અદાલત સમક્ષ કબૂલાત સ્વૈચ્છિક નથી પરંતુ તેને તેના સ્વાસ્થ્યના કારણોસર કામચલાઉ જામીન પર રહેવાની મંજૂરી આપવાના પ્રલોભન પર ખરીદાયેલી કબૂલાત છે. આ આરોપ મુખ્યત્વે એ આધાર પર કરવામાં આવ્યો છે કે રાજ્યએ આ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા કામચલાઉ જામીનના આદેશો સામે વાંધો ઉઠાવ્યો નથી. આ અદાલતનો મત છે કે આ દલીલ ગેરમાર્ગે દોરનારી અને પાયાવિહોળી છે, કારણ કે માત્ર આરોપીને

ન્યાયિક હુકમ દ્વારા કામચલાઉ જામીનનો લાભ આપવામાં આવ્યો હતો, તેના પરથી એવું તારણ ન કાઢી શકાય કે કબૂલાત કામચલાઉ જામીન પર રહેવાની મંજૂરી આપીને પ્રલોભન દ્વારા કરવામાં આવી છે. હકીકત એ છે કે સંબંધિત સમયે આરોપી હૃદય રોગથી પીડાતો હતો અને તેના પર કોરોનરી બાય-પાસ સર્જરી કરવામાં આવી હતી અને જેના માટે તેણે કોર્ટ સમક્ષ તમામ સંબંધિત કાગળો રજૂ કર્યા હતા. અહીંના અરજદાર દ્વારા આ હકીકતોને નકારી કાઢવામાં આવી નથી. અન્યથા પણ, જો આરોપી જેલમાં હોય, તો પણ તે કલમ ૩૦૬ હેઠળ અરજી દાખલ કરવા માટે હકદાર છે. આમ, ન્યાયિક હુકમ પસાર કરીને આપવામાં આવેલા કામચલાઉ જામીનની મુદત લંબાવવા પરથી એવું ન કહી શકાય કે આરોપીએ તેને તેના સ્વાસ્થ્યના કારણોસર કામચલાઉ જામીન પર રહેવાની મંજૂરી આપવાના પ્રલોભન પર કબૂલાત કરી છે. એ નોંધવું જરૂરી છે કે માફીનો સ્વીકાર કરતી વ્યક્તિને સુનાવણી પૂરી થાય ત્યાં સુધી કસ્ટડીમાં રાખવામાં આવશે અને ત્યારથી તે કેદમાં છે.

૨૭. બીજી દલીલ એ છે કે વિદ્વાન વિશેષ ન્યાયાધીશને સંહિતાની કલમ ૩૦૬ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૭ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવાનું કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી કારણ કે કાર્યવાહી મુખ્યત્વે એનડીપીએસ એક્ટ, ૧૯૮૫ નામના વિશેષ અધિનિયમ દ્વારા સંચાલિત થાય છે અને એનડીપીએસ એક્ટની કલમ ૩૬એ ને ધ્યાનમાં લેતા, જે સીઆર.પી.સી. લાગુ થવા સંબંધિત નોન-ઓબસ્ટેન્ટ કલોઝ સાથે સંબંધિત છે અને તેથી, એનડીપીએસ એક્ટની કલમ ૬૪ હેઠળ પૂરી

પાડવામાં આવેલ છે તેમ, રાજ્ય સરકારને કાર્યવાહીથી મુક્તિ આપવાનો અધિકાર છે અને વિશેષ અદાલતને તેની શક્તિનો ઉપયોગ કરવાનું કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી.

૨૮. આ અદાલતનો એવો સુવિચારિત મત છે કે જોગવાઈને ધ્યાનમાં લેતા, એટલે કે ૩૦૬ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૭, વિશેષ અદાલત દ્વારા માફી આપવા માટે કોઈ સ્પષ્ટ બાકાત અથવા અવરોધ નથી. આ જ મુદ્દો હર્ષદ એસ. મહેતા વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, ૨૦૦૧ (૮) એસ.સી.સી. ૨૫૭ ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ આવ્યો હતો, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતની ૩ ન્યાયાધીશોની બેંચને ધ સ્પેશિયલ કોર્ટ (ટ્રાયલ ઓફ ઓફેન્સીસ રિલેટીંગ ટુ ટ્રાન્ઝેક્શન્સ ઇન સિક્યુરિટીઝ) એક્ટ, ૧૯૯૨ ની કલમ ૯(૨) ના સંદર્ભમાં સંહિતાની કલમ ૩૦૬ અને ૩૦૭ ની જોગવાઈઓ પર વિચાર કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો. સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે સંહિતાની કલમ ૩૦૬ અને ૩૦૭ હેઠળની તમામ સત્તાઓ લાગુ પડતી હદ સુધી આ કાયદા હેઠળ વિશેષ અદાલતને ઉપલબ્ધ છે. ચાકુબ અબ્દુલ રઝાક વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, ૨૦૧૩ (૧૩) એસ.સી.સી. ૧ ના કેસ પર આધાર રાખી શકાય છે, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે હર્ષદ એસ. મહેતા (ઉપર મુજબ) ના કેસનો સંદર્ભ લેતી વખતે ઠરાવ્યું હતું કે વિશેષ અદાલત મૂળ અધિકારક્ષેત્રની અદાલત છે અને સંહિતા હેઠળ આવી અદાલતની તમામ સત્તાઓ ધરાવે છે, જેમાં કલમ ૩૦૬ થી ૩૦૮ નો સમાવેશ થાય છે. સંબંધિત ફકરા- ૨૯૬, ૨૯૭, ૨૯૮, ૨૯૯, ૩૦૦, ૩૦૪ નીચે

મુજબ

છે:

"૨૯૬. સંહિતાની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને સંહિતામાં વિશેષ અદાલતો દ્વારા માફી આપવા માટેની અરજી માટે કોઈ ચોક્કસ બાકાત અથવા અવરોધની ગેરહાજરીમાં, હર્ષદ એસ. મહેતા [હર્ષદ એસ. મહેતા વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (૨૦૦૧) ૮ એસ.સી.સી. ૨૫૭: ૨૦૦૧ એસ.સી.સી. (ફિ.) ૧૪૪૭] માં, આ અદાલતે તારણ કાઢ્યું છે (એસ.સી.સી. પૂ.૨૬૯, પેરા ૨૧) "૨૧.....પરંતુ તે જરૂરી નથી કે કલમ ૩૦૬ અને ૩૦૭ હેઠળ માફી આપવાની સત્તા વિશેષ અદાલતને આપવામાં આવી નથી". પેરા ૨૨ માં, કોર્ટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે: હર્ષદ એસ. મહેતા [હર્ષદ એસ. મહેતા વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (૨૦૦૧) ૮ એસ.સી.સી. ૨૫૭: ૨૦૦૧ એસ.સી.સી. (ફિ.) ૧૪૪૭] "૨૨. સંહિતાની કલમ ૬ મુજબ વિશેષ અદાલત ફોજદારી અદાલત ન હોઈ શકે. તેમ છતાં, તે મૂળ અધિકારક્ષેત્રની ફોજદારી અદાલત છે. આ સંદર્ભમાં જો કોઈ શંકા હોય તો એ.આર. અંતુલે વિ. રામદાસ શ્રીનિવાસ નાયક કેસમાં આ અદાલતની બંધારણીય બેંચના નિર્ણયથી તેનું સમાધાન થાય છે. અંતુલે કેસમાં બંધારણીય બેંચે જણાવ્યું હતું કે તમામ શણગારોથી દૂર, વિશેષ અદાલત મૂળ ફોજદારી અધિકારક્ષેત્રની અદાલત છે અને તેને કાર્યાત્મક રીતે સજ્જ બનાવવા માટે તેને સ્થાપિત કરતા કાયદા દ્વારા કેટલીક સત્તાઓ આપવામાં આવી હતી અને જે સ્પષ્ટ રીતે પ્રદાન કરવામાં આવી હતી અને સ્પષ્ટ રીતે નકારી કાઢવામાં

આવી હતી તે સિવાય, તેણે મૂળ ફોજદારી અધિકારક્ષેત્રની અદાલત તરીકે કાર્ય કરવાનું છે જે મેજિસ્ટ્રેટ અથવા સેશન્સ કોર્ટના પારિભાષિક દરજ્જાના વર્ણનથી બંધાયેલ નથી. સંહિતા હેઠળ, તે તમામ સત્તાઓ ભોગવશે જે મૂળ ફોજદારી અધિકારક્ષેત્રની અદાલત ભોગવે છે સિવાય કે જેને સ્પષ્ટ રીતે નકારી કાઢવામાં આવી હોય."

૨૯૭. આ પ્રશ્નો રજૂ કરતાં બેંચે એ જોવા માટે વિશ્લેષણ કર્યું કે શું આ કાયદા હેઠળ સ્થાપિત વિશેષ અદાલતને માફી આપવાની સત્તા સ્પષ્ટ રીતે નકારવામાં આવી છે કે કેમ. વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલની દલીલ એવી હતી કે આ કાયદો વિશેષ અદાલતને કેસના કમિટમેન્ટની ધારણા કરતો નથી અને વિશેષ અદાલતને માફી આપવા માટે સત્તા આપવા કાયદામાં કોઈ જોગવાઈ દાખલ કરવામાં આવી નથી, તેથી, માફી આપવાનો વાદગ્રસ્ત હુકમ અધિકારક્ષેત્ર વિનાનો છે. પેરા ૩૫ માં, કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૩૫. આ કાયદામાં સંહિતાની કલમ ૩૦૬ અને ૩૦૭ ની લાગુ પડવાની જોગવાઈને બાકાત રાખતી કોઈ સ્પષ્ટ જોગવાઈ નથી તે અંગે કોઈ વિવાદ થઈ શકે નહીં. શું એવું જરૂરી સૂચિતાર્થ દ્વારા કહી શકાય, તે આપણે નક્કી કરવાનું છે."

૨૯૮. હર્ષદ એસ. મહેતા [હર્ષદ એસ. મહેતા વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (૨૦૦૧) ૮ એસ.સી.સી. ૨૫૭: ૨૦૦૧ એસ.સી.સી. (ફિ.) ૧૪૪૭] માં નીચેના તારણો પણ સુસંગત છે:

"૫૧. સંહિતાને ઇનકોર્પોરેશન દ્વારા કાયદા ઘડવાના સિદ્ધાંતને લાગુ કરીને કાયદામાં સામેલ કરવામાં આવી છે. માફી આપવાની સત્તા સ્પષ્ટ રીતે અથવા જરૂરી સૂચિતાર્થ દ્વારા નકારવામાં આવી નથી. એ.આર. અંતુલેના કેસમાં નિર્ણય પછી અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, વિશેષ અદાલતને સુનાવણી અથવા પૂર્વ-સુનાવણીના તબક્કે માફી આપવાની સત્તા આપતા કાયદામાં ચોક્કસ જોગવાઈ કરવી જરૂરી નહોતી. વિશેષ અદાલત મૂળ ફોજદારી અધિકારક્ષેત્રની અદાલત છે અને સંહિતા હેઠળ આવી અદાલતની તમામ સત્તાઓ ધરાવે છે, જેમાં સંહિતાની કલમ ૩૦૬ થી ૩૦૮ નો સમાવેશ થાય છે, જેને સ્પષ્ટ રીતે અથવા અન્યથા બાકાત રાખવામાં આવી નથી.

૫૨. આ કાયદામાં એવી કોઈ જોગવાઈ નથી કે જે વિશેષ અદાલતની માફી આપવાની સત્તાને નકારી કાઢે. વિશેષ અદાલત કાર્યવાહીના કોઈપણ તબક્કે માફી આપવાની સત્તા ધરાવે છે. કલમ ૩૦૭ હેઠળની સત્તાને માત્ર એટલા માટે નકારી શકાતી નથી કારણ કે કેસનું કોઈ કમિટમેન્ટ વિશેષ અદાલતમાં કરવામાં આવ્યું નથી. વિદ્વાન સોલિસિટર-જનરલ, અમારા મતે, યોગ્ય રીતે દલીલ કરે છે કે અન્ય કાયદાઓ અર્થઘટન માટે માત્ર એક બાહ્ય સહાય છે અને અન્ય અલગ અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈના બાકાત રાખવા પર આધાર રાખવા માટે, તે બતાવવું પડે કે બે કાયદાઓ સમાન છે જે અહીં સ્થિતિ નથી. બે કાયદાઓની યોજના નોંધપાત્ર રીતે અલગ છે જે આપણે અગાઉ નોંધ્યું છે. તે ફર્નાન્ડીઝના કેસમાંથી પણ સ્પષ્ટ થાય છે".

૨૯૯. આવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા પછી, હર્ષદ એસ. મહેતા [હર્ષદ એસ. મહેતા વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (૨૦૦૧) ૮ એસ.સી.સી. ૨૫૭: ૨૦૦૧ એસ.સી.સી. (ક્રિ.) ૧૪૪૭] માં બેંચે, પેરા ૫૫ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું: "૫૫. વર્તમાન કિસ્સામાં, અમે કોઈ પણ અસંગતતા અથવા કોઈ પણ જોગવાઈ શોધી શકતા નથી જે સ્પષ્ટ રીતે અથવા જરૂરી સૂચિતાર્થ દ્વારા માફી આપવા સક્ષમ બનાવતી સંહિતાની જોગવાઈને બાકાત રાખવાનો સંકેત આપે." આપું કહ્યા પછી, બેંચે નીચે પ્રમાણે તારણ કાઢ્યું: "૬૨. તેથી અમારો નિષ્કર્ષ એ છે કે આ કાયદા હેઠળ સ્થાપિત વિશેષ અદાલત એ વિશિષ્ટ અધિકારક્ષેત્રની અદાલત છે. કલમ ૬ અને ૭ અદાલતને વ્યાપક સત્તાઓ પ્રદાન કરે છે. તે મૂળ ફોજદારી અધિકારક્ષેત્રની અદાલત છે અને સંહિતા હેઠળ આવી અદાલતની તમામ સત્તાઓ ધરાવે છે જેમાં કલમ ૩૦૬ થી ૩૦૮ નો સમાવેશ થાય છે." ઉપરોક્ત નિષ્કર્ષ સીબીઆઈ દ્વારા લેવામાં આવેલા વલણ અને ડેક્રિમેન્ટેડ અદાલત દ્વારા લેવામાં આવેલા અંતિમ નિર્ણયને સંપૂર્ણ સમર્થન આપે છે.

૩૦૦. સીબીઆઈ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલે દલીલ કરી હતી કે ટાડાની વિવિધ જોગવાઈઓમાં દેખાતો 'તેમ છતાં' શબ્દ દર્શાવે છે કે જ્યાં સુધી ટાડામાં ખાસ જોગવાઈ ન હોય ત્યાં સુધી આ સંહિતા તમામ કેસોમાં લાગુ થશે. તેમણે સંહિતાની કલમ ૪(૨) પર આધાર રાખ્યો હતો જે નીચે મુજબ પ્રદાન કરે છે:

"૪.(૨) અન્ય કોઈપણ કાયદા હેઠળના તમામ ગુનાઓની તપાસ, ઇન્કવાયરી, ટ્રાયલ અને અન્યથા તે જ જોગવાઈઓ અનુસાર કાર્યવાહી કરવામાં આવશે, પરંતુ તે તપાસ, ઇન્કવાયરી, ટ્રાયલ અથવા અન્યથા કાર્યવાહી કરવાની રીત અથવા સ્થળનું નિયમન કરતા હાલમાં અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદાને આધીન રહેશે."

૩૦૪. સંહિતાની કલમ ૪ ને ધ્યાનમાં રાખીને, ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ અથવા ટાડા સહિત અન્ય કોઈપણ કાયદા હેઠળના તમામ ગુનાઓની તપાસ, ઇન્કવાયરી, ટ્રાયલ અને કાર્યવાહી સંહિતામાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અનુસાર થવી જોઈએ જે નીચે મુજબ છે:

"૪. ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ અને અન્ય કાયદાઓ હેઠળના ગુનાઓની સુનાવણી. (૧) ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ (૧૮૬૦ નો ૪૫) હેઠળના તમામ ગુનાઓની તપાસ કરવામાં આવશે, ઇન્કવાયરી કરવામાં આવશે, ટ્રાયલ કરવામાં આવશે અને અન્યથા તેમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અનુસાર કાર્યવાહી કરવામાં આવશે.

(૨) અન્ય કોઈપણ કાયદા હેઠળના તમામ ગુનાઓની તપાસ, ઇન્કવાયરી, ટ્રાયલ અને અન્યથા તે જ જોગવાઈઓ અનુસાર કાર્યવાહી કરવામાં આવશે, પરંતુ તે તપાસ, ઇન્કવાયરી, ટ્રાયલ અથવા અન્યથા આવા ગુનાઓ સાથે વ્યવહાર કરવાની રીત અથવા સ્થળનું નિયમન કરતા હાલમાં અમલમાં રહેલા કોઈપણ કાયદાને આધીન રહેશે."

સંહિતાની કલમ ૪(૨) એ સ્પષ્ટ કરે છે કે અન્ય કોઈપણ કાયદા હેઠળના તમામ ગુનાઓની તપાસ, ઇન્કવાયરી, ટ્રાયલ અને કાર્યવાહી સંહિતાની જોગવાઈઓ અનુસાર કરવામાં આવશે પરંતુ તે વિશેષ અધિનિયમની ચોક્કસ કલમ/સંદર્ભને આધીન રહેશે. સંહિતાની કલમ ૫ પરથી એ પણ સ્પષ્ટ છે કે કોઈપણ કાયદામાં ચોક્કસ જોગવાઈઓની ગેરહાજરીમાં, સંહિતાની જોગવાઈઓ તપાસ, ઇન્કવાયરી વગેરેના હેતુ માટે નિયમન કરશે."

૨૯. વર્તમાન કેસની હકીકતો પર ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતોને લાગુ કરતાં, વિદ્વાન વિશેષ અદાલતે કલમ ૩૦૬ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૭ હેઠળની અરજી સાંભળતી વખતે કાયદાની કોઈ ભૂલ કરી નથી અને તેથી, ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ સ્વીકાર્ય નથી અને તેમાં કોઈ ગુણ નથી.

૩૦. વિદ્વાન વકીલ શ્રી સૌરીન શાહે સીબીઆઈ વિ. અશોકકુમાર અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આધાર રાખીને એવી દલીલ કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે માફી આપતી વખતે સહ-આરોપીના સંદર્ભમાં ગુનાના સંબંધમાં આરોપી એટલે કે શ્રી વ્યાસની દોષિતતાને ધ્યાનમાં લીધી નથી અને વર્તમાન અરજદારના હિતને ધ્યાનમાં લીધા વિના યાંત્રિક રીતે હુકમ પસાર કર્યો હતો. જ્યારે આ બાબતની આ દ્રષ્ટિકોણથી તપાસ કરવામાં આવે છે, ત્યારે આ અદાલતનો સુવિચારિત મત છે કે વિદ્વાન વિશેષ અદાલતે અરજદાર અને આરોપી નંબર ૧ શ્રી વ્યાસ સામે કરવામાં આવેલા આક્ષેપોની તપાસ કરી છે, અને આ મુદ્દા પર વિસ્તૃત ચર્ચા કરી છે અને હુકમમાં પૂરતા કારણો આપ્યા છે.

રેકૉર્ડ સૂચવે છે કે, વર્તમાન અરજદારને કથિત ગુનામાં મુખ્ય ગુનેગાર તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યા છે અને આરોપી નંબર ૧ શ્રી વ્યાસની ભૂમિકા મદદગારની છે. એ નોંધવું જરૂરી છે કે સંબંધિત સમયે, અરજદાર બનાસકાંઠા – પાલનપુરના જિલ્લા પોલીસ અધિક્ષક હતા અને આરોપી નંબર ૧ – શ્રી વ્યાસ લોકલ કાઈમ બ્રાંચ, પાલનપુર-બનાસકાંઠાના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે કામ કરતા હતા. આમ, શ્રી વ્યાસ – આરોપી અરજદારના ગૌણ અધિકારી હતા અને સમયાંતરે અરજદાર દ્વારા જારી કરવામાં આવેલી સૂચના / નિર્દેશનું પાલન કરતા હતા. વિદ્વાન વિશેષ અદાલતે આ પાસાનું નિરીક્ષણ કર્યું છે અને કેસના રેકૉર્ડ પરની હકીકતો અને સામગ્રીને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લીધા પછી, સંહિતાની કલમ ૩૦૬ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૭ ની ફરજિયાત જોગવાઈને અનુસરીને, પોતાના ન્યાયિક વિવેકનો ઉપયોગ કર્યો છે.

૩૧. પુનરીક્ષણની જાળવણીના મુદ્દા પર, વિદ્વાન પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર દ્વારા દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અરજદારને ફરિયાદ ઉઠાવવાનો અને હુકમની કાયદેસરતા અને ઔચિત્યને પડકારવાનો કોઈ કાનૂની અધિકાર નથી. વિદ્વાન પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ સાથે હું સહમત નથી. એવું પ્રસ્થાપિત છે કે સહ-આરોપીઓને ટ્રાયલ કોર્ટ અથવા વિશેષ અદાલત સમક્ષ કોઈ ફરિયાદ ઉઠાવવાનો કોઈ અધિકાર નથી, કારણ કે તે અદાલત અને અરજદાર આરોપી વચ્ચેની બાબત છે. બાવા ફકીર સિંહ વિ. કિંગ એમ્પરર, એ.આઈ.આર. ૧૯૩૮ પી.સી. ૨૬૬ ના કિસ્સામાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે

માફી આપવાના મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, તે એક ન્યાયિક કાર્ય છે. આમ, અરજી સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, અદાલત નિર્ણયના સમર્થનમાં કારણો આપે તેવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે અને તેથી, મારો સુવિચારિત મત છે કે માફી આપવાનો અથવા નકારી કાઢવાનો નિર્ણય હંમેશા ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા તપાસનો વિષય બની શકે છે. સીબીઆઈ વિ. અશોકકુમાર અગ્રવાલ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા-૪૦ માં અવલોકન કર્યું હતું કે, સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૪૦૧ સાથે વાંચતા કલમ ૩૮૭ હેઠળની પુનરીક્ષણ સત્તાનો ઉપયોગ અદાલત દ્વારા સુઓ-મોટુ કરી શકાય છે ખાસ કરીને કોઈ પણ તારણ, સજા અથવા હુકમની શુદ્ધતા, કાયદેસરતા અથવા ઔચિત્યની તપાસ કરવા માટે અને નીચલી અદાલતની કોઈપણ કાર્યવાહીની નિયમિતતા માટે. સર્વોચ્ચ અદાલતે વધુમાં અવલોકન કર્યું છે કે, સીઆર.પી.સી. માં આ બે કલમો વાદીની તરફેણમાં કોઈ અધિકાર ઊભો કરતી નથી પરંતુ માત્ર ઉચ્ચ અદાલતને તે જોવા માટે સત્તા આપે છે / સક્ષમ બનાવે છે કે ક્રિમિનલ જ્યુરિસપ્રુડન્સના સ્વીકૃત સિદ્ધાંતો અનુસાર ન્યાય થાય. આ સંજોગોમાં, આ અદાલત ઠરાવે છે કે અરજદારની રિવિઝન એપિલકેશન જાળવી શકાય તેવી છે.

૩૨. વિદ્વાન પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી અમીનની દલીલ છે કે હાલની કાર્યવાહી અદાલતની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગ અને ગેરઉપયોગ સિવાય બીજું કંઈ નથી અને તે ટ્રાયલ કોર્ટની કાર્યવાહીમાં વિલંબ કરવાના દૃષ્ટિકોણથી દાખલ કરવામાં આવી છે.

૩૩. નિષ્પક્ષ સુનાવણીના સંદર્ભમાં, અરજદાર માટેના વિદ્વાન વકીલ શ્રી સૌરીન શાહ રજૂઆત કરશે કે અરજદારને પોતાના કેસનો બચાવ કરવા માટે ઉપલબ્ધ કાનૂની ઉપાયો લેવાનો પૂરો અધિકાર છે. આ સંજોગોમાં, એવું ન કહી શકાય કે આરોપી / અરજદાર વિલંબની યુક્તિઓ અપનાવી રહ્યા છે.

૩૪. વર્તમાન કેસમાં, અરજદારની ૦૫.૦૯.૨૦૧૮ ના રોજ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને તપાસ અધિકારી દ્વારા ૦૨.૧૧.૨૦૧૮ ના રોજ ઉપરોક્ત ગુનાઓ માટે ચાર્જશીટ રજૂ કરવામાં આવી હતી. નિર્ધિવાદપણે, ૨૬.૧૨.૨૦૧૮ ના રોજ, અરજદારે સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૨૨૭ હેઠળ ડિસ્ચાર્જ અરજી દાખલ કરી હતી અને તેને વિશેષ અદાલત દ્વારા ૨૩.૦૮.૨૦૧૯ ના હુકમ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી. અરજદારે ક્રિમિનલ રિવિઝન એપ્લિકેશન નં. ૧૬૫૦/૨૦૧૯ દાખલ કરીને આ અદાલત સમક્ષ તેને પડકાર્યો હતો અને તેને ૨૧.૦૫.૨૦૨૦ ના હુકમ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવ્યો છે. તે આગળ જણાય છે કે ૧૭.૦૯.૨૦૨૧ અને ૨૫.૦૯.૨૦૨૧ ના રોજ, અરજદારે સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૯૧ હેઠળ આંક:૫૮ અને ૬૩ પર અરજીઓ દાખલ કરી હતી અને તેને વિશેષ અદાલત દ્વારા ૧૮.૦૩.૨૦૨૧ ના હુકમ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, અરજદારે સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૨૧૬ હેઠળ આંક:૧૩૯ પર આરોપમાં સુધારો કરવા માટે અરજી દાખલ કરી હતી જે વિશેષ અદાલત દ્વારા ૧૮.૦૩.૨૦૨૧ ના હુકમ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી. અરજદારે આંક:૫૮, ૬૩ અને ૧૩૯ હેઠળ પસાર કરાયેલા આદેશોને આ અદાલત સમક્ષ

પુનરીક્ષણ દાખલ કરીને પડકાર્યા છે. આ અદાલતની સંકલન ખંડપીઠે વર્તમાન અરજદાર દ્વારા દાખલ કરાયેલી ડિસ્ચાર્જ અરજી સામે રિવિઝન એપિલિકેશનનો નિકાલ કરતી વખતે પેરા-૩૬ માં અવલોકન કર્યું હતું કે અરજદાર ૧૯૯૬ થી સુનાવણીમાં વિલંબ કરીને ન્યાયની અદાલતને નિષ્ફળ બનાવવામાં સક્ષમ છે. આ અદાલતે વર્તમાન અરજદાર સામે દાખલ કરાયેલા વિવિધ કેસો અને સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટ અથવા આ અદાલત સમક્ષ તેમના દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલી કાર્યવાહીને ધ્યાનમાં લીધી છે.

૩૫. આમ, ઉપરોક્ત તથ્યો પરથી, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદાર સુનાવણીના દરેક તબક્કે વિલંબકારી પ્રથા અપનાવી રહ્યા છે અને વિદ્વાન પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી અમીન દ્વારા રજૂ કરાયેલી દલીલમાં વજૂદ છે કે અરજદાર સુનાવણીની કાર્યવાહીમાં વિલંબ કરવા માટે વિલંબકારી પ્રથા અપનાવી રહ્યા છે. તે સ્પષ્ટ છે કે માફીની અરજી મંજૂર કરતી વખતે વિશેષ અદાલત દ્વારા અરજદારના વર્તનની નોંધ લેવામાં આવી છે. આ પૃષ્ઠભૂમિ હકીકતોમાં, આ અદાલતનો સુવિચારિત મત છે કે કોઈ પણ પક્ષને માત્ર સુનાવણીમાં વિલંબ કરવાના એકમાત્ર હેતુ સાથે આવી વિલંબકારી ચુકિતઓમાં સામેલ થઈને અદાલતની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં. કાર્યવાહીને વિલંબિત કરવા અને લંબાવવા માટે કાયદાની જોગવાઈઓનો કેવી રીતે દુરુપયોગ કરવામાં આવે છે તેનું આ એક ઉત્તમ ઉદાહરણ છે અને અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલ પ્રયાસ કાયદાની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગ સિવાય બીજું કંઈ નથી.

૩૬. અહીં ઉપર કરવામાં આવેલી ઉપરોક્ત ચર્ચાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, વાદગ્રસ્ત હુકમમાં, વિદ્વાન વિશેષ અદાલતે રેકૉર્ડ પરની તમામ સામગ્રી, કાનૂની દરખાસ્તોની યોગ્ય ચકાસણી કર્યા પછી અને આરોપની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં લીધા પછી, સંહિતાની કલમ ૩૦૬ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૭ હેઠળ દાખલ કરાયેલી અરજી આંક:૬૭ મંજૂર કરી છે. આ અદાલતને વાદગ્રસ્ત હુકમમાં કોઈ ક્ષતિ જણાતી નથી જે હસ્તક્ષેપની માંગ કરતી હોય. તે પ્રસ્થાપિત કાયદો છે કે કલમ ૩૮૭ હેઠળ પોતાના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરતી વખતે પુનરીક્ષણ અદાલતે અપીલ અદાલતની જેમ કામ કરવું જોઈએ નહીં. તેથી, એવું ન કહી શકાય કે વિશેષ અદાલતનો હુકમ એટલો તર્કવિરુદ્ધ અથવા કાયદાની વિરુદ્ધ છે, જે કોઈ હસ્તક્ષેપની માંગ કરતો હોય.

૩૭. પરિણામે, રિવિઝન એપિલિકેશન નિષ્ફળ જાય છે અને આથી નામંજૂર કરવામાં આવે છે. નોટિસ ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવે છે.

(ઇલેશ જે. વોરા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DI એસ.સી.LAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.